

монографія. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А, 2024. С. 254–275. URL:
<https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46517>.

4. Potryvaieva, N., Dubinina, M., Cheban, Yu., Syrtseva, S., & Luhova, O. (2024). Digitalisation of accounting of agricultural enterprises: National and international experience. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 28(4), 41-53. doi: 10.56407/bs.agrarian/4.2024.41..

5. Чернін О. Я. Вплив інструментів бізнес-аналітики на розвиток цифрової економіки України. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72. DOI:
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-40>

УДК 338.439.6:551.583(477.7)

**КООПЕРАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДАПТАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ
 ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ ДО КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН
 COOPERATION AS AN INSTRUMENT FOR THE ADAPTATION OF THE
 AGRICULTURAL SECTOR OF THE SOUTHERN REGION OF UKRAINE
 TO CLIMATE CHANGE**

Гончаренко Ірина Василівна,

д-р екон. наук, професор кафедри публічного управління
 та адміністрування і міжнародної економіки

Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Україна

Honcharenko Iryna Vasylivna,

Doctor of Economics, Professor of the Department of
 Public Administration and International Economics,
 Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

honcharenko@mnaeu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-9670-9812>

Шелінгер Уляна Павлівна,

здобувачка вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету менеджменту

Миколаївський національний аграрний університет

Shelinher Uliana Pavlivna,

higher education student

of the second (master's) level of higher education of the faculty of management

of the Mykolaiv National Agrarian University

ubaglyuk12@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-5323-0876>

Територія Південного регіону України протягом багатьох десятиліть
 залишається зоною ризикованого землеробства. Проте останніми роками

особливо гостро відчуються кліматичні зміни: підвищення температур, тривалі посухи, різкі коливання умов навколишнього середовища, дефіцит вологи. Всі ці фактори безпосередньо впливають на стан ґрунтів та розвиток сільськогосподарських культур і, як наслідок, на врожайність цих культур. Фермери регіону наражаються на посиленні ризики сільськогосподарської діяльності та все частіше потерпають від великих втрат [1].

Саме тому пошуки технологій пом'якшення впливу цих факторів набули особливого значення та актуальності. У цьому контексті зростає значення сільськогосподарської кооперації у адаптації аграріїв Південного регіону України до умов зміни клімату. Кооперативи об'єднують фермерів, що дозволяє їм разом інвестувати в сучасні технології обробки ґрунту та зрошення, обмінюватися досвідом, зменшувати витрати, спільно користуватися новітньою технікою. Водночас діючі сільськогосподарські кооперативи стикаються з багатьма бар'єрами під час своєї діяльності: слабка інфраструктура, обмежений доступ до знань та ресурсів, вплив війни, організаційно-управлінські проблеми [2]. Саме це робить тему кооперації особливо актуальною для подальшого дослідження та розвитку практичних моделей підтримки фермерів.

Особливої уваги в контексті адаптації аграрного сектору до змін клімату потребує підтримка дрібних фермерських господарств, які через обмежений доступ до фінансових ресурсів не можуть самостійно впроваджувати інноваційні кліматично орієнтовані технології. Необхідна взаємовигідна співпраця між державними структурами та агробізнесом, а також розвивати кооперативні й кластерні ініціативи та сільськогосподарські підприємства, орієнтовані на впровадження заходів, що сприяють адаптації аграрного виробництва до умов кліматичних змін [3].

В Україні практика сільськогосподарської кооперації має тривалу історію, проте її потенціал не реалізовано в повній мірі, як це відбулося в розвинених країнах світу. Одним із перспективних напрямів розвитку є обслуговуючі кооперативи, які допомагають своїм учасникам у придбанні

палива, насіння, добрив, засобів захисту рослин, техніки та у доступі до кредитних ресурсів. Протягом останніх десятиліть кількість діючих обслуговуючих кооперативів зростає повільно, таблиця 1.

Таблиця 1 - Розподіл кількості сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у 2013-2019 рр. (Джерело: [2])

Області Південного регіону	2013р.		2015р.		2017р.		2019р.	
	Зареєс- тровані	Діючі	Зареєс- тровані	Діючі	Зареєс- тровані	Діючі	Зареєс- тровані	Діючі
Запорізька	19	6	21	6	22	6	23	10
Миколаївська	23	13	25	16	31	19	35	27
Одеська	41	20	40	18	45	22	53	25
Херсонська	66	30	52	40	59	35	62	39

Такі об'єднання фермерів відіграють провідну роль у кооперативному секторі США, Канади та Австралії. У країнах Європейського Союзу на обслуговуючі кооперативи припадає понад половину загального обороту аграрного кооперативного сектору, а до складу кооперативів входять більш ніж 80% сільськогосподарських виробників [4].

Сільськогосподарська кооперація виступає ефективним механізмом підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору України. Вона дає можливість малим і середнім виробникам об'єднувати ресурси та зусилля для досягнення спільних цілей, таких як нарощування обсягів виробництва, підвищення якості продукції, оптимізація витрат та розширення ринків збуту. Крім того, кооперативна взаємодія допомагає зменшити негативний вплив кліматичних змін на господарства, забезпечуючи більш ефективне використання техніки, колективні інвестиції в інноваційні технології та впровадження практик, що підвищують стійкість агропроцесів до посух і нестабільних погодних умов [5].

Сільськогосподарська кооперація є одним із найперспективніших шляхів адаптації аграрного сектору Південного Степу України до кліматичних змін. Вона дозволяє фермерам ефективніше використовувати ресурси, впроваджувати інновації, зменшувати витрати та колективно протистояти наслідкам посух і деградації ґрунтів. Водночас на шляху до

створення ефективних кооперативів ще багато перешкод, тому ця тема залишається актуальною для подальшого дослідження та практичної підтримки фермерів. Кооперативи підсилюють економічну й кліматичну стійкість господарств, підтримують розвиток місцевих громад і створюють умови для сталого, довгострокового розвитку регіону.

Список використаних джерел:

1. Шевченко О. В., Балабух В. О. Вплив зміни клімату на природно-сільськогосподарське районування території України // Екологічні науки. 2024. № 5(56). С. 222–231.
2. Куцик П., Семів С., Куцик В., Полякова Ю., Шевчик Б. Стан, проблеми та пріоритети розвитку аграрної кооперації в Україні в контексті викликів сучасності // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2023. Т. 1(48). С. 282–297.
3. Перспективи розвитку аграрного сектора України в умовах кліматичних змін : аналітична доповідь / В. М. Русан, Л. А. Жураковська, Я. А. Жаліло та ін. ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2024. 47 с. DOI: 10.53679/NISS-analytrep.2024.09.
4. Самойленко Т. Г. Кооперація в аграрному секторі як напрямок сталого розвитку сільської місцевості. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018. Т. 29 (68), № 3. С. 22–24.
5. Дяченко Н. П. Ефективні механізми регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України. Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання. 2024. С. 183–195.